

Centre de Recerca en
Informació, Comunicació
i Cultura

UNIVERSITAT DE
BARCELONA

L'estat de les biblioteques públiques a Catalunya l'any 2023

Ángel Borrego
Maite Comalat

Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals
Universitat de Barcelona
Melcior de Palau, 140
08014 Barcelona

Autors: Ángel Borrego, Maite Comalat

Obra distribuïda sota una llicència Creative Commons BY-NC-SA 4.0

Cita recomanada

Borrego, Ángel; Comalat, Maite (2025). *L'estat de les biblioteques públiques a Catalunya l'any 2023*. Barcelona: Universitat de Barcelona.

Sobre els autors

Àngel Borrego és professor de la Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals de la Universitat de Barcelona. La seva recerca se centra en l'estudi dels processos de comunicació científica i el comportament informatiu dels investigadors en l'entorn digital. Ha participat en estudis sobre el consum de revistes científiques, la gestió d'informació per part d'investigadors i l'ús de xarxes socials en contextos científics. Ha dut a terme estudis d'avaluació de revistes científiques i ha participat en treballs bibliomètrics sobre diverses temàtiques.

ORCID: 0000-0002-6462-3966

Contacte: borrego@ub.edu

Maite Comalat és professora de la Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals de la Universitat de Barcelona. S'ha especialitzat en biblioteques públiques, fixes o mòbils, sobre les que ha publicat diversos articles, estudis i informes. El seu interès es fixa també en la formació dels professionals, fet que l'ha dut a ocupar el càrrec de vicepresidenta del Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya i a publicar, també, diversos articles sobre aquest tema.

ORCID: 0000-0002-4214-3320

Contacte: comalat@ub.edu

Resum

Aquest informe analitza el servei de biblioteca pública a Catalunya l'any 2023 a partir de dades oficials i estadístiques públiques. Els resultats mostren que el 95% de la població viu a municipis amb una biblioteca pública i un 2% addicional té servei de bibliobús, mentre que el 3% restant no té servei de biblioteca pública. Pel que fa als equipaments, la majoria dels municipis amb menys de 50.000 habitants no assoleix el nombre de punts de lectura i punts públics d'accés informàtic previstos al Mapa de Lectura Pública de Catalunya. Globalment, la ràtio de documents per habitant al conjunt de biblioteques públiques és de 2,1. Als municipis de fins a 20.000 habitants, les ràtios de documents per habitant previstes al Mapa s'assoleixen de manera folgada. No obstant això, menys de la meitat dels municipis d'entre 20.000 i 200.000 habitants assoleixen les ràtios marcades el Mapa i, a les cinc ciutats amb més de 200.000 habitants, la ràtio se situa entre 1,1 i 1,5 documents per habitant. L'any 2023, l'11,1% de la població va fer servir el servei de préstec. L'ús arriba al 14,4% de la població en municipis de menys de 3.000 habitants, mentre que a les cinc ciutats amb més de 200.000 habitants se situa en el 10,4%. S'observa una relació entre el nombre de documents disponibles per habitant i el percentatge d'usuaris actius: a mesura que augmenta la disponibilitat de fons documentals, també ho fa la proporció de població que fa ús del servei de préstec. La ràtio anual de préstecs per habitant és de 1,9 documents. Aquesta ràtio és més elevada als municipis de menors dimensions. No s'observa cap relació entre la renda mitjana dels municipis i el servei i ús de la biblioteca pública. Les activitats que s'organitzen amb major assiduïtat són els tallers, els clubs de lectura i les hores del conte, seguides de les xerrades, les conferències, les presentacions de llibres i les exposicions. El públic majoritari a qui es dirigeixen les activitats són els adults i els infants. Hi ha un percentatge molt baix d'activitats per a joves que sembla clarament inferior a la seva presència entre la població.

Paraules clau

Biblioteques públiques, Sistema de lectura pública, Catalunya

Sumari

1.	Introducció.....	5
2.	Fonts d'informació.....	5
2.1	Idescat.....	5
2.2	Cercador de biblioteques públiques de la Generalitat de Catalunya.....	5
2.3	Itineraris dels bibliobusos	5
2.4	Portal d'estadístiques de biblioteques de la Generalitat de Catalunya	5
2.5	Agència Tributària	6
2.6	Agenda de les biblioteques públiques de Barcelona i Girona.....	6
2.7	Disponibilitat de les dades i del codi d'anàlisi	6
3.	Informació estadística sobre biblioteques públiques a Catalunya	7
4.	Biblioteques públiques a Catalunya: municipis i població atesos	9
5.	Equipaments.....	11
6.	Fons	13
7.	Ús.....	16
7.1	Població usuària del servei de préstec.....	16
7.2	Préstecs per habitant	17
8.	Renda dels municipis i servei de biblioteca pública	18
9.	Activitats	19
10.	Conclusions	22

1. Introducció

Aquest informe ofereix una anàlisi de la situació de les biblioteques públiques de Catalunya a partir de la informació pública disponible sobre el servei. A partir de dades oficials i estadístiques públiques, es pretén obtenir una comprensió fonamentada de la realitat del sistema bibliotecari català com a eix vertebrador de l'accés a la cultura, la formació i la cohesió social arreu del territori.

L'informe s'ha elaborat amb l'objectiu de descriure el servei de biblioteca pública en relació amb equipaments, fons, usuaris, préstecs i activitats per províncies i per franges de població.

2. Fonts d'informació

L'informe combina informació procedent de fonts diverses, detallades a continuació, com ara estadístiques oficials, pàgines web institucionals i agendes públiques d'activitats, per oferir una visió contrastada del servei bibliotecari a Catalunya. Les dades es van recollir el març de 2025 i corresponen, majoritàriament, a l'any 2023.

2.1 Idescat

<https://www.idescat.cat/pub/?id=pmh&n=1181&by=mun>

Idescat subministra el llistat de 947 municipis de Catalunya amb les seves dades de població l'1 de gener de 2022. Aquestes són les dades de població que s'han emprat per al càlcul de ràtios (documents disponibles per habitant, per exemple).

2.2 Cercador de biblioteques públiques de la Generalitat de Catalunya

<https://cercadorbiblioteques.cultura.gencat.cat>

El cercador de biblioteques de la Generalitat de Catalunya ofereix dos directoris que inclouen:

- a) Un llistat exhaustiu de 500 biblioteques públiques ubicades a 385 municipis i 14 bibliobusos.
- b) Un llistat de les 437 biblioteques públiques ubicades a 331 municipis i 14 bibliobusos que integren el Sistema de Lectura Pública de Catalunya.

2.3 Itineraris dels bibliobusos

<https://bibliotecavirtual.diba.cat/ca/bibliobusos>

La Diputació de Barcelona facilita l'itinerari dels dotze bibliobusos que donen servei a poblacions de la província de Barcelona.

https://biblioteques.gencat.cat/ca/biblioteques/estructura_organitzacio/serveis_suport_bp/regionals/lleida/bibliobusos/

La Generalitat de Catalunya facilita l'itinerari dels dos bibliobusos que donen servei a poblacions de la província de Lleida.

2.4 Portal d'estadístiques de biblioteques de la Generalitat de Catalunya

<https://estadistiquesbiblioteques.gencat.cat>

El portal subministra informació anual relativa als equipaments bibliotecaris, fons, usuaris, préstecs i activitats. En aquest treball s'han considerat les dades de 2023 corresponents a 433 biblioteques ubicades a 325 municipis per a les quals hi havia informació completa.

Malgrat que el portal també proporciona dades sobre els 14 bibliobusos, aquesta informació no s'ha considerat en aquest treball, ja que les dades dels bibliobusos apareixen associades a les

localitats on tenen la seva base (Berga, Granollers, Igualada, Lleida, Manresa, Terrassa, Vic i Vilafranca del Penedès) i no als municipis als quals donen servei.

2.5 Agència Tributària

https://sede.agenciatributaria.gob.es/AEAT/Contenidos_Comunes/La_Agencia_Tributaria/Estadisticas/Publicaciones/sites/irpfmunicipios/2022/jrubikf1521934d2275c1b78682651983d3b2e6f4b3b357.html

L'Agència Tributària ofereix la renda bruta mitjana en 2022 dels 467 municipis de Catalunya amb població superior als 1.000 habitants.

2.6 Agenda de les biblioteques públiques de Barcelona i Girona

<https://dadesobertes.diba.cat/datasets/biblioteques-i-bibliobusos-agenda-dactivitats>

La Diputació de Barcelona ofereix, a través del seu portal de Dades Obertes, l'agenda d'activitats de les biblioteques i bibliobusos de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la demarcació de Barcelona.

Les dades de l'agenda de les biblioteques de Girona es van sol·licitar al Servei de Biblioteques de la Diputació de Girona que va proporcionar per correu electrònic les corresponents als anys 2023 i 2024. Cal tenir en compte que aquestes dades inclouen només les activitats organitzades per les biblioteques gestionades pel Servei de Biblioteques de la Diputació de Girona allotjades al seu servidor. La resta de biblioteques tenen webs pròpies, vinculades als seus ajuntaments. Aquest és el cas, per exemple, de les biblioteques de Figueres, Palafrugell i totes les de Girona ciutat. Les activitats d'aquestes biblioteques, doncs, no formen part de l'anàlisi.

2.7 Disponibilitat de les dades i del codi d'anàlisi

El fitxer de dades resultat de combinar la informació procedent de les fonts indicades en els apartats anteriors que ha servit de base a aquest treball està disponible a <https://doi.org/10.5281/zenodo.15815448>.

El codi emprat per a l'anàlisi està disponible a <https://rpubs.com/angelborrego/1327549>.

3. Informació estadística sobre biblioteques públiques a Catalunya

Com s'ha indicat a l'apartat 2, la informació utilitzada en aquest treball resulta de combinar diverses fonts que, en ocasions, presenten cobertures lleugerament diferents. La Taula 1 resumeix la informació subministrada per les fonts descrites als apartats 2.2 i 2.4.

Taula 1. Municipis i biblioteques presents al directori de biblioteques públiques de la Generalitat, al directori del Sistema de Lectura Pública i al portal d'estadístiques de biblioteques

	Municipis	Biblioteques
Directori de biblioteques (2.2.a)	385	500
Directori del Sistema de Lectura Pública (2.2.b)	331	437
Portal d'estadístiques (2.4)	325	433

Hi ha set municipis amb biblioteques integrades al Sistema de Lectura Pública (2.2.b) que no reporten dades al portal d'estadístiques (2.4). Per dimensions, destaca el cas de Palau-solità i Plegamans (14.911 habitants), mentre que la resta són poblacions amb menys de 5.000 habitants: Horta de Sant Joan, Masllorenç, Sant Jaume de Domenys, Sant Julià de Vilatorrada, Seròs i Vilablareix. En la situació inversa, la biblioteca de Vilajuïga, tot i no formar part del Sistema de Lectura Pública, sí disposa de dades al portal d'estadístiques.

D'altra banda, el portal d'estadístiques (2.4) ofereix dades desglossades per a un punt de lectura i una sala de lectura a Girona i per a un punt de biblio@ccés a Vila-seca que no figuren al directori del Sistema de Lectura Pública (2.2.b). En la situació inversa, el directori del Sistema de Lectura Pública inclou la biblioteca de Sarrià – J.V. Foix a Barcelona, inaugurada el febrer de 2025, per a la qual, òbviament, no hi ha estadístiques d'ús corresponents a 2023.

A totes tres fonts figuren els 14 bibliobusos que formen part del Sistema, però en aquest informe no s'han considerat les seves dades d'ús ja que apareixen associades a les localitats on tenen la seva base (Berga, Granollers, Igualada, Lleida, Manresa, Terrassa, Vic i Vilafranca del Penedès) i no als municipis als quals donen servei. Sí s'ha considerat el recorregut d'aquests bibliobusos per determinar l'existència de servei de biblioteca a aquests municipis.

Les dades de personal bibliotecari només estan disponibles al portal d'estadístiques per a les biblioteques de la província de Barcelona i no han estat analitzades.

El portal d'estadístiques informa del nombre de carnets d'usuari a cada biblioteca. No obstant això, l'anàlisi de les xifres posa en dubte la seva fiabilitat. Hi ha municipis amb percentatges d'usuaris que superen amb escreix el 100% de la població. Per exemple, Puigcerdà (176% d'usuaris: 16.698 carnets per a una població de 9.484 habitants), Vielha e Mijaran (161%) o Falset (135%). Donat que les xifres anuals de baixes de carnets estan en blanc per a totes les biblioteques, cal suposar que no hi ha un cens actualitzat d'usuaris reals. Aquestes dades no han estat considerades en aquest informe.

Finalment, la Diputació de Barcelona ofereix dades estadístiques per a les biblioteques sobre les quals té responsabilitat. Concretament, ofereix per a cada biblioteca dades en una finestra temporal de tres anys. L'última versió disponible inclou informació per al període 2022-2024. Tot i que les xifres són similars, difereixen de les del portal d'estadístiques. La Taula 2 compara algunes de les dades per a l'any 2023 corresponents a la biblioteca d'Abrera (el primer municipi en ordre alfabètic):

Taula 2. Discrepàncies en les dades sobre la biblioteca d'Abrera facilitades pel portal d'estadístiques de la Generalitat i la Diputació de Barcelona

Portal d'estadístiques		Diputació de Barcelona*	
Llocs de consulta	70	Punts de lectura	75
Ordinadors d'ús públic	9	Ordinadors d'ús públic	10
Usuaris actius de préstec	1.795	Usuaris actius	2.092
Préstecs totals	30.140	Préstecs	30.872
Activitats (sessions)	111	Activitats (sessions)	72

* Font: [http://media.diba.cat/bibliodocs/FPT BIB Abrera Biblioteca Josep Roca i Bros.pdf](http://media.diba.cat/bibliodocs/FPT_BIB_Abrera_Biblioteca_Josep_Roca_i_Bros.pdf)

4. Biblioteques públiques a Catalunya: municipis i població atesos

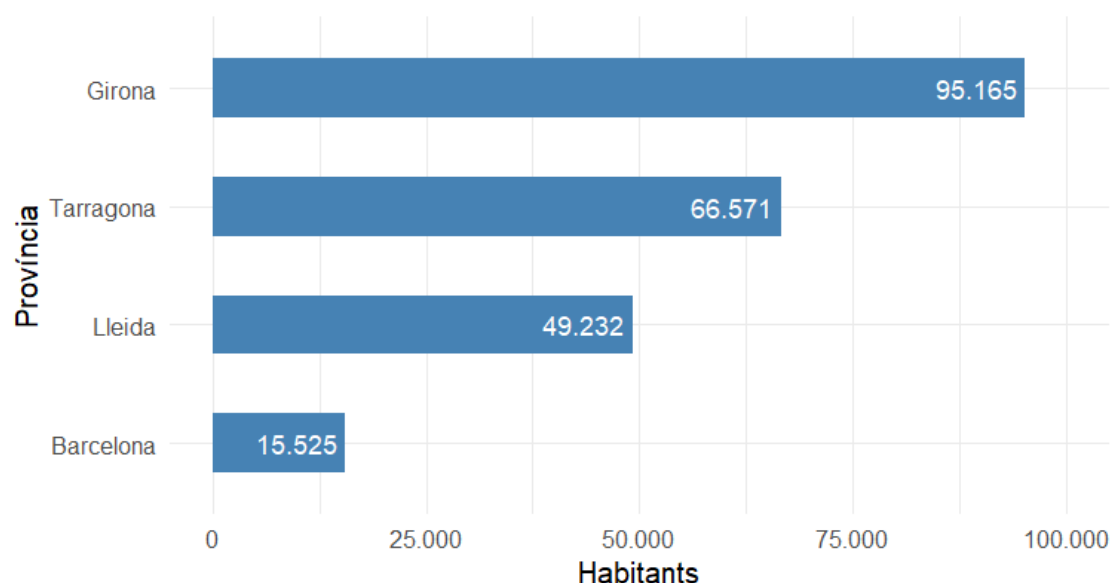
Les dades de la Taula 3 descriuen la cobertura de les 500 biblioteques i 14 bibliobusos identificades al directori de biblioteques públiques de la Generalitat (apartat 2.2.a).

Taula 3. Municipis i població amb i sense servei de biblioteca pública o bibliobús

	Municipis	% Municipis	Habitants	% Habitants
Amb biblioteca	385	41%	7.394.276	95%
Amb bibliobús	164	17%	171.842	2%
Sense servei	398	42%	226.493	3%
Total	947	100%	7.792.611	100%

La Figura 1 mostra la distribució per províncies de la població sense servei de biblioteca pública ni bibliobús: Girona (145 municipis), Tarragona (106 municipis), Lleida (128 municipis) i Barcelona (19 municipis).

Figura 1. Població sense servei de biblioteca ni bibliobús per províncies

Entre els municipis per sobre de 3.000 habitants que no tenen servei bibliotecari n'hi ha dos que superen els 5.000 habitants i tenen, per tant, l'obligatorietat de tenir biblioteca. Un és Vilafant (5.562 habitants), a la província de Girona, i l'altre Almacelles (6.896 habitants), a la província de Lleida. Tot i que aquest últim té una sala de lectura dins del centre cultural recollida al directori de biblioteques (per això no apareix a la Taula 4), aquest espai no reuneix els requisits necessaris i no forma part del Sistema de Lectura Pública de Catalunya.¹

¹ Diverses notícies a la premsa destaquen el fet que Vilafant és l'únic municipi amb més de 5.000 habitants sense biblioteca. L'any 2019 se'n feia ressò el diari independent Hora nova (<https://www.horanova.cat/noticia/194602/cs-vol-demanar-que-es-construeixi-una-biblioteca-publica-a-vilafant>) i l'any 2023 El Punt avui (<https://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/2275497-biblioteques-que-s-han-quedat-petites.html>). En el cas d'Almacelles el 2019 va tenir lloc una reunió per pactar la construcció d'una biblioteca integrada en el Sistema (<https://www.segriatv.cat/ca/turisme/segriatv/esports/50809/reunio-per-pactar-la-construccio-de-la-nova-biblioteca-dalmacelles/2468.html>). El 2023 un grup d'estudiants de l'Institut plantejava la biblioteca com una proposta necessària per al poble (https://www.segre.com/ca/comarques/230513/una-biblioteca-publica-gestio-porta-porta-les-escombraries_196928.html).

Taula 4. Municipis amb més de 3.000 habitants sense servei de biblioteca pública

Municipis	Província	Habitants
Vilafant	Girona	5.562
Sant Pere de Vilamajor	Barcelona	4.815
Calaf	Barcelona	3.590
Vall d'en Bas, La	Girona	3.143
Pobla de Montornès, La	Tarragona	3.101
Sant Esteve de Palautordera	Barcelona	3.043

5. Equipaments

Les dades de la Taula 5 i següents corresponen a les 433 biblioteques del Sistema de Lectura Pública per a les quals hi ha dades al portal d'estadístiques (apartat 2.4). En tots els casos, les ràtios es calculen sobre la població dels 325 municipis als que donen servei aquestes 433 biblioteques, no sobre el total de població de la província.

Taula 5. Biblioteques per província

	Biblioteques	Habitants	Biblioteques per 100.000 habitants	Densitat (habitants per km²)*
Barcelona	236	5.500.174	4,3	760,7
Girona	67	671.532	10,0	139,1
Lleida	49	334.941	14,6	37,1
Tarragona	81	747.066	10,8	136,6
Total	433	7.253.713	6,0	249,5

*Font: Idescat. <https://www.idescat.cat/indicadors/?id=aec&n=15227>

A la Taula 5 es pot observar que Lleida és la província amb més biblioteques en relació a la seva població, una necessitat que ve determinada per la dispersió dels habitants en el territori. Girona i Tarragona presenten ràtios similars però, al mateix temps, tal com s'observa a la Figura 2, són les províncies amb major quantitat de població sense servei bibliotecari.

Taula 6. Equipaments per província

	Llocs consulta per 1.000 habitants	Ordinadors per 1.000 habitants
Barcelona	4,9	0,8
Girona	7,0	0,9
Lleida	10,0	0,9
Tarragona	7,3	0,9
Total	5,6	0,8

La Taula 6 permet observar que Lleida és la província amb més llocs de consulta per a cada 1.000 habitants i Barcelona la província que menys n'ofereix, una dada novament relacionada amb la dispersió de la població en cada província. Pel que fa al nombre d'ordinadors, les dades són pràcticament idèntiques per a totes les províncies.

Les Taules 7 i 8 mostren el percentatge de municipis que assoleixen —o no— els mínims de punts de lectura i de punts públic d'accés informàtic previstos al Mapa de Lectura Pública de Catalunya de 2014.² En línies generals, s'observa que la majoria dels municipis per sota dels 50.000 habitants no assoleix la ràtio prevista al Mapa. Per a franges de població més grans, s'ha de tenir present que la ràtio fixada al Mapa preveu un increment proporcional dels punts en relació al nombre d'habitants, però a les Taules es comparen les dades recollides amb la xifra mínima fixada pel Mapa. Es pot observar que els municipis de fins a 50.000 habitants són els que se situen majoritàriament per sota de les ràtios de punts de lectura i punts públic d'accés informàtic marcades al Mapa de Lectura Pública. Més enllà d'aquests percentatges, les dades porten a

² Generalitat de Catalunya (2014). Mapa de la Lectura Pública de Catalunya. <https://biblioteques.gencat.cat/ca/el-servei-de-biblioteques/linies-dactivitat/planificacio-bibliotecaria/mapa-de-la-lectura-publica-de-catalunya/>

pensar en un canvi de tendència en l'oferta dels equipaments que, probablement, reflecteix una visió diferent de les funcions i els usos de les biblioteques públiques des de l'any 2014.

Taula 7. Assoliment de la ràtio de punts de lectura del Mapa de Lectura Pública

	Ràtio MLPC*	Municipis per sota de la ràtio		Municipis per sobre de la ràtio		Total municipis
		Municipis	%	Municipis	%	
Menys de 3.000 hab.	40	40	60%	27	40%	67
3.000 - 5.000 hab.	75	41	80%	10	20%	51
5.000 - 10.000 hab.	110	75	88%	10	12%	85
10.000 - 30.000 hab.	140	63	81%	15	19%	78
30.000 - 50.000 hab.	210	14	67%	7	33%	21
50.000 - 100.000 hab.	270	3	25%	9	75%	12
Més de 100.000 hab.	300	2	18%	9	82%	11

* Ràtios a assolir segons el Mapa de Lectura Pública de Catalunya

Taula 8. Assoliment de la ràtio de punts públic d'accés informàtic del Mapa de Lectura Pública

	Ràtio MLPC*	Municipis per sota de la ràtio		Municipis per sobre de la ràtio		Total municipis
		Municipis	%	Municipis	%	
Menys de 3.000 hab.	6	48	72%	19	28%	67
3.000 - 5.000 hab.	8	24	47%	27	53%	51
5.000 - 10.000 hab.	13	66	78%	19	22%	85
10.000 - 30.000 hab.	23	66	85%	12	15%	78
30.000 - 50.000 hab.	26	13	62%	8	38%	21
50.000 - 100.000 hab.	31	4	33%	8	67%	12
Més de 100.000 hab.	42	1	9%	10	91%	11

* Ràtios a assolir segons el Mapa de Lectura Pública de Catalunya

6. Fons

La Taula 9 mostra la ràtio de documents per habitant als municipis amb biblioteca de cadascuna de les províncies. Lleida és la província amb la ràtio més elevada, seguida de Girona, Tarragona i Barcelona. No obstant això, cal recordar que, tant a la Taula 9 com a les següents, les dades es refereixen únicament a la població dels municipis que disposen de biblioteca i que, com s'ha indicat a l'apartat 4, hi ha una part de la població que no disposa de servei.

Taula 9. Fons per habitant i província

	Fons	Habitants	Fons per habitant
Barcelona	9.778.312	5.500.174	1,8
Girona	2.170.888	671.532	3,2
Lleida	1.121.701	334.941	3,3
Tarragona	2.087.247	747.066	2,8
Total	15.158.148	7.253.713	2,1

La Taula 10 descriu globalment el grau de compliment de les ràtios de documents per habitant fixades al Mapa de Lectura Pública i les Taules 11 a 14 mostren la situació per franges de població. En general, les ràtios es compleixen de manera folgada als municipis de fins a 20.000 habitants. Menys de la meitat (45%) dels municipis d'entre 20.000 i 200.000 habitants assoleixen la ràtio que marca el Mapa. A les cinc ciutats amb més de 200.000 habitants que hi ha a Catalunya, la ràtio de documents per habitant se situa entre 1,1 i 1,5.

Taula 10. Fons per habitant i franja de població

Població	Ràtio MLPC*	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Menys de 3.000 hab.	3	7,2	5,1	6,1	6,3	6,2
3.000 - 20.000 hab.	2,5	3,1	3,6	4,1	3,8	3,4
20.000 - 200.000 hab.	2	1,7	2,9	1,8	2,1	1,9
Més de 200.000 hab.	1,5	1,3	NA	NA	NA	1,3
Total	-	1,8	3,2	3,4	2,8	2,1

* Ràtios a assolir segons el Mapa de Lectura Pública de Catalunya

Taula 11. Assoliment de la ràtio de fons per habitant del Mapa de Lectura Pública en municipis de menys de 3.000 habitants

Menys de 3 documents per habitant			3 o més documents per habitant		Total municipis
	Municipis	%	Municipis	%	
Barcelona	0	0%	8	100%	8
Girona	1	10%	9	90%	10
Lleida	2	7%	25	93%	27
Tarragona	3	14%	19	86%	22
Total	6	9%	61	91%	67

Taula 12. Assoliment de la ràtio de fons per habitant del Mapa de Lectura Pública en municipis d'entre 3.000 i 20.000 habitants

	Menys de 2,5 documents per habitant		2,5 o més documents per habitant		Total municipis
	Municipis	%	Municipis	%	
Barcelona	18	19%	77	81%	95
Girona	5	13%	34	87%	39
Lleida	1	5%	19	95%	20
Tarragona	8	22%	29	78%	37
Total	32	17%	159	83%	191

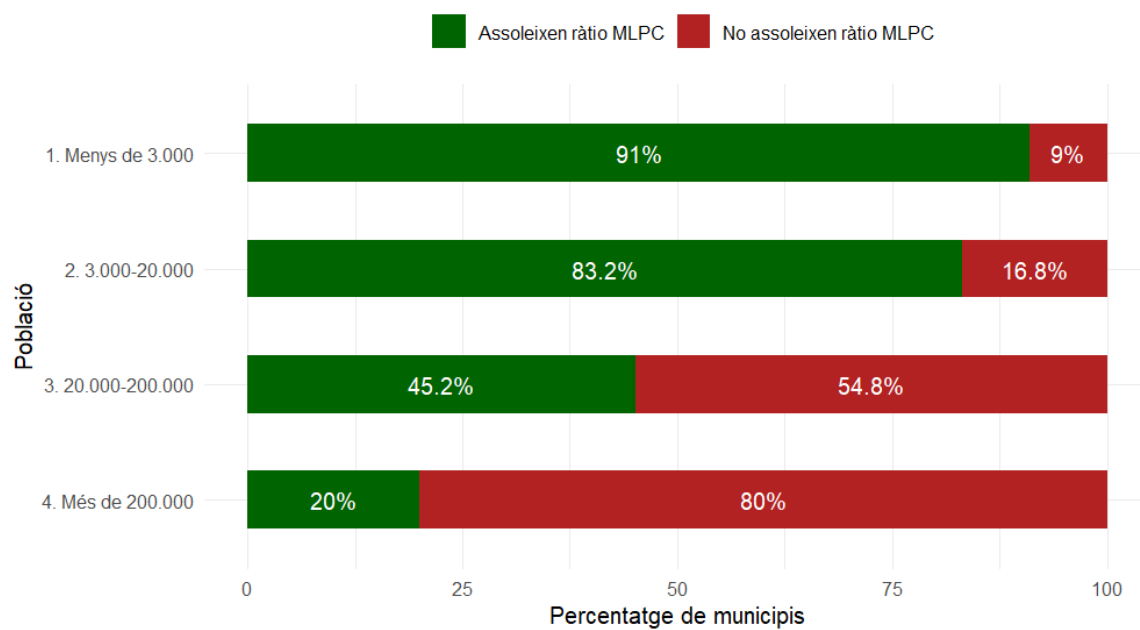
Taula 13. Assoliment de la ràtio de fons per habitant del Mapa de Lectura Pública en municipis d'entre 20.000 i 200.000 habitants

	Menys de 2 documents per habitant		2 o més documents per habitant		Total municipis
	Municipis	%	Municipis	%	
Barcelona	29	69%	13	31%	42
Girona	0	0%	9	100%	9
Lleida	1	100%	0	0%	1
Tarragona	4	40%	6	60%	10
Total	34	55%	28	45%	62

Taula 14. Assoliment de la ràtio de fons per habitant del Mapa de Lectura Pública en municipis de més de 200.000 habitants

	Menys de 1,5 documents per habitant		1,5 o més documents per habitant		Total municipis
	Municipis	%	Municipis	%	
Barcelona	4	80%	1	20%	5
Girona	NA	NA	NA	NA	NA
Lleida	NA	NA	NA	NA	NA
Tarragona	NA	NA	NA	NA	NA
Total	4	80%	1	20%	5

Figura 2. Assoliment de la ràtio de fons per habitant del Mapa de Lectura Pública per franges de població

7. Ús

7.1 Població usuària del servei de préstec

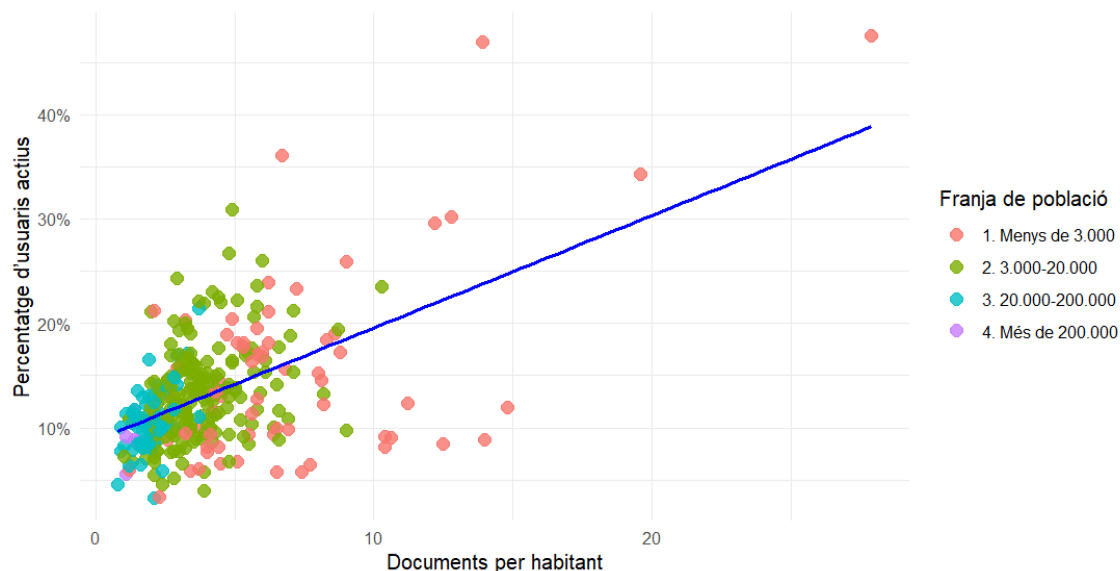
Globalment, l'11,1% de la població de Catalunya és usuària del servei de préstec en biblioteques públiques. La Taula 15 permet constatar que, excepte a Girona, són els municipis amb menys de 3.000 habitants els que tenen un major percentatge de població usuària i que aquest percentatge disminueix a mesura que augmenta la població.

Taula 15. Percentatge de població usuària del servei de préstec per franja de població i província

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Menys de 3.000	18,9%	12,9%	15,4%	11,7%	14,4%
3.000 - 20.000	12,6%	15,3%	14,8%	11,7%	13,2%
20.000 - 200.000	10,3%	14,5%	8,2%	9,1%	10,5%
Més de 200.000	10,4%	NA	NA	NA	10,4%
Total	10,8%	14,8%	12,1%	10,0%	11,1%

La Figura 3 mostra la relació entre el nombre de documents per habitant disponibles a les biblioteques públiques i el percentatge d'usuaris actius. Cada punt representa un municipi i el seu color correspon a la franja de població. La línia blava indica la tendència general: a mesura que augmenta la disponibilitat de fons documentals per habitant, també ho fa la proporció de població que fa ús del servei de préstec. La Figura evidencia que els municipis amb un major percentatge d'usuaris actius són poblacions de menys de 3.000 habitants que disposen de biblioteca pública.

Figura 3. Relació entre els documents per habitant i l'ús del servei de préstec

La Taula 16 presenta les dades de les cinc ciutats amb més de 200.000 habitants que, conjuntament, representen al voltant del 35% de la població de Catalunya. En tots els casos, excepte a Barcelona, el percentatge de població usuària és més baix que la mitjana de la província. Les dades mostren que Badalona, amb el fons per habitant més baix de les cinc localitats, és també la ciutat amb un percentatge més baix d'usuaris.

Taula 16. Dimensions del fons i ús del servei de préstec en municipis de més de 200.000 habitants

	Població	Fons per habitant	Percentatge usuaris
Badalona	223.506	1,13	5,6%
Barcelona	1.636.193	1,35	11,8%
Hospitalet de Llobregat	265.444	1,50	8,7%
Sabadell	215.760	1,44	8,9%
Terrassa	224.114	1,15	9,2%
Total	2.565.017	1,30	10,4%

7.2 Préstecs per habitant

Per al conjunt de Catalunya, l'ús del servei de préstec l'any 2023 es va situar en una mitjana d'1,9 documents prestats per habitant. La Taula 17 evidencia que als municipis més petits el nombre de préstecs per habitant és, a totes les províncies, més alt i disminueix a mesura que augmenta la població. Cal recordar que aquestes dades no inclouen els municipis amb servei de bibliobús on es habitual constatar l'existència d'un préstec ocult de manera que, durant el període entre parades, els usuaris s'intercanvien els documents prestats.

Taula 17. Préstecs per habitant per franges de població i províncies

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Menys de 3.000	4,0	2,2	2,2	1,7	2,4
3.000 - 20.000	2,5	2,3	2,2	1,6	2,3
20.000 - 200.000	1,8	2,0	1,3	1,3	1,7
Més de 200.000	1,8	NA	NA	NA	1,8
Total	1,9	2,1	1,8	1,4	1,9

En línies generals, les dades de població usuària del servei de préstec i de préstecs per habitant evidencien que en els municipis petits hi ha un ús més intens del servei de biblioteca.

8. Renda dels municipis i servei de biblioteca pública

Les Figures 4 i 5 evidencien que no hi ha cap relació entre la renda del municipi i el servei i ús de la biblioteca pública. A la Figura 4 s'observa que els municipis amb major renda (a partir de 40.000 euros per habitant) tenen col·leccions de dimensions inferiors als cinc documents per habitant, similars a les de municipis amb menor renda. De manera similar, a la Figura 5 es constata que als municipis amb major renda l'ús del servei de préstec és similar al del conjunt de Catalunya: el percentatge de població usuària se situa en la majoria dels casos entre el 10% i el 15%.

Figura 4. Relació entre la renda del municipi i el fons per habitant

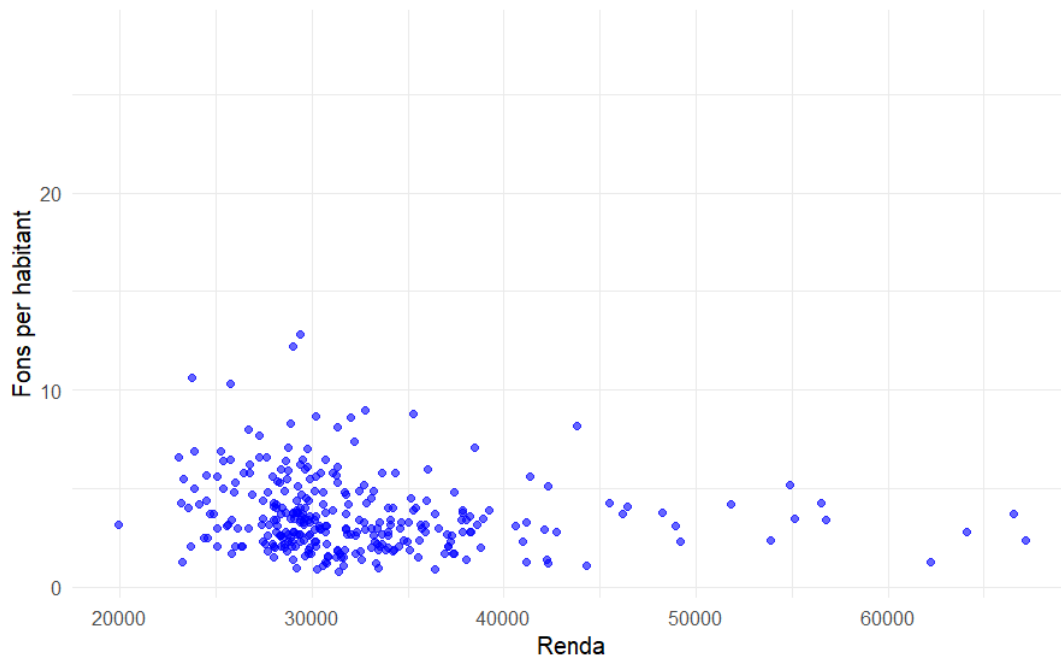
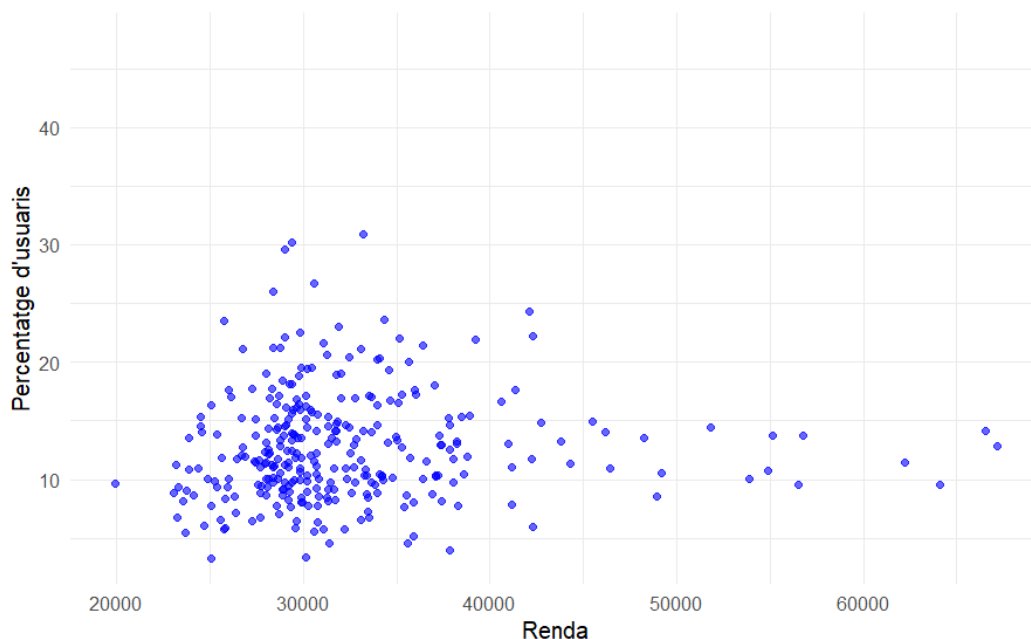

Figura 5. Relació entre la renda del municipi i el percentatge de població usuària del servei de préstec

9. Activitats

Les Taules 18 i 19 posen de manifest l'existència de desigualtats entre províncies en el nombre d'activitats celebrades. Barcelona és la província on menys activitats per 1.000 habitants s'organitzen i la que presenta menors xifres d'assistència, una dada que possiblement s'explica per l'àmplia oferta d'activitats culturals i d'oci disponibles. A la resta de províncies, les dades d'organització i assistència a activitats són relativament homogènies.

Taula 18. Activitats per 1.000 habitants i província

	Activitats	Activitats per 1.000 habitants
Barcelona	46.710	8,5
Girona	8.066	12,0
Lleida	3.821	11,4
Tarragona	9.131	12,2
Total	67.728	9,3

Taula 19. Assistents a les activitats per província

	Assistents	Assistents per activitat
Barcelona	836.056	17,9
Girona	195.774	24,3
Lleida	95.641	25,0
Tarragona	189.190	20,7
Total	1.316.661	19,4

Les Taules 20 a 23 sintetitzen la informació recopilada a través de les agendes públiques d'activitats de la Xarxa de Biblioteques Municipals de Barcelona i del Servei de Biblioteques de la Diputació de Girona. L'anàlisi presenta una certa dificultat ja que la classificació per tipus d'activitat no és idèntica a les dues fonts i això impedeix fer una comparació fiable. A més, els noms donats a les activitats no sempre permeten identificar amb precisió les seves característiques i es donen duplicitats que caldria investigar amb major detall. Aquest és el cas, per exemple, de "club de lectura" i "grup de lectura" a les biblioteques de Girona. Aquesta manca d'uniformitat també provoca que, per exemple, a les dades de Barcelona les xerrades i les conferències apareguin com a activitats diferenciades mentre que, a Girona, s'agrupin sota el mateix ítem. Una altra diferència important entre les dues fonts són les visites escolars, que no apareixen a l'agenda de la Xarxa de Biblioteques Municipals de Barcelona tot i que, sens dubte, se n'organitzen. De tota manera, els tallers, els clubs de lectura i les hores del conte són les tres activitats organitzades més freqüentment en tots dos casos. A continuació apareixen les xerrades, les conferències, les presentacions de llibres i les exposicions.

Taula 20. Activitats més habituals a la Xarxa de Biblioteques Municipals de Barcelona

	Activitats	Percentatge
Taller	2.455	19,2%
Club de lectura	2.338	18,3%
Hora del conte	2.163	17,0%
Xerrada	802	6,3%
Exposició	789	6,2%
Presentació de llibres	758	5,9%
Jocs	483	3,8%
Tertúlia	379	3,0%
Espectacle	342	2,7%
Conferència	295	2,3%
Altres	1.951	15,3%
Total	12.755	100,0%

L'apartat "altres" engloba un ampli ventall d'activitats com concerts, audicions i recitals; cursos; intercanvis lingüístics; projeccions; trobades; etc.

Taula 21. Activitats més habituals al Servei de Biblioteques de la Diputació de Girona

	Activitats	Percentatge
Visita escolar	978	21,3%
Club de lectura	755	16,4%
Taller	526	11,4%
Hora del conte	491	10,7%
Presentació de llibre	189	4,1%
Visita	185	4,0%
Exposició	181	3,9%
Conferència, xerrada	170	3,7%
Grup de lectura	151	3,3%
Curs de formació	107	2,3%
Altres	333	7,2%
Total	4.602	100,0%

Novament, la categoria "altres" comprèn una gran diversitat d'activitats que inclouen "biblionadons"; col·loquis i taules rodones; concursos i premis; projeccions; etc.

Malauradament, no ha estat possible analitzar les activitats més enllà d'aquestes categories ja que no se'n detallen les característiques. En aquest sentit, no és possible determinar quins tipus de clubs de lectura es fan o quina mena de conferències i xerrades s'organitzen. Tot i això, en el cas de Girona, alguns tallers estan identificats com a tallers TIC (101), tallers d'escriptura (47) i tallers "bibliomakers" (42). En el cas de Barcelona, l'anàlisi dels noms dels tallers permet identificar-los majoritàriament com a Biblilab (130), tallers o clubs d'escriptura (58) i laboratori de lectura (50).

Finalment, les Taules 22 i 23 recullen la informació relativa al públic destinatari de les activitats. Tot i que la categorització tampoc no és homogènia a les dues fonts, es pot observar que, en el cas de Barcelona, la major part de les activitats es dirigeixen al públic adult i, en canvi, a Girona al públic infantil. Crida l'atenció, en tots dos casos, el baix nombre d'activitats dirigides al públic

jove, al qual s'adrecen entre el 3% i el 5% de les activitats. Tot i que és difícil definir amb precisió què s'entén per població "jove", segons l'Idescat, el primer semestre de 2025, la població d'entre 15 i 25 anys representava el 11,4% dels habitants de Catalunya.³

Taula 22. Públic destinatari de les activitats de la Xarxa de Biblioteques Municipals de Barcelona

	Activitats	Percentatge
Adults	4.823	43,6%
Infants	2.775	25,1%
Familiar	1.818	16,4%
Tots els públics	934	8,4%
Nadons	387	3,5%
Joves	336	3,0%
Total	11.073	100,0%

Taula 23. Públic destinatari de les activitats del Servei de Biblioteques de la Diputació de Girona

	Activitats	Percentatge
Infants	2.429	52,8%
Adults	1.402	30,5%
Tots els públics	544	11,8%
Joves	227	4,9%
Total	4.602	100,0%

³ <https://www.idescat.cat/pub/?id=ep&n=9124>

10. Conclusions

- En relació amb la informació disponible sobre el servei de biblioteca pública a Catalunya, s'observen algunes llacunes en la informació subministrada pel portal d'estadístiques de la Generalitat, on falten dades d'algunes biblioteques que integren el Sistema de Lectura Pública. D'altra banda, per a les biblioteques públiques de Barcelona, s'observen discrepàncies entre la informació subministrada per la Generalitat i la facilitada per la Diputació de Barcelona.
- El 95% de la població de Catalunya viu en municipis amb una biblioteca pública, un 2% addicional té servei de bibliobús i el 3% restant no té servei de biblioteca pública.
- La població sense servei de biblioteca pública ni bibliobús es reparteix entre Girona (95.165 persones), Tarragona (66.571), Lleida (49.232) i Barcelona (15.525).
- La majoria dels municipis amb menys de 50.000 habitants no assoleix el nombre mínim de punts de lectura i de punts públics d'accés informàtic previstos al Mapa de Lectura Pública de Catalunya de 2014.
- La ràtio de documents per habitant al conjunt de biblioteques públiques de Catalunya és de 2,1.
- Als municipis de fins a 20.000 habitants, les ràtios de documents per habitant del Mapa de Lectura Pública es compleixen de manera folgada. No obstant això, menys de la meitat (45%) dels municipis d'entre 20.000 i 200.000 assoleixen la ràtio marca el Mapa. A les cinc ciutats amb més de 200.000 habitants que hi ha a Catalunya, la ràtio de documents per habitant se situa entre 1,1 i 1,5.
- L'11,1% de la població va fer servir el servei de préstec durant 2023. La ràtio d'ús arriba al 14,4% en municipis de menys de 3.000 habitants, mentre que a les cinc grans ciutats amb més de 200.000 habitants se situa globalment en el 10,4%.
- S'observa una relació entre el nombre de documents per habitant disponibles a les biblioteques públiques i el percentatge d'usuaris actius: a mesura que augmenta la disponibilitat de fons documentals, també ho fa la proporció de població que fa ús del servei de préstec.
- La ràtio anual de préstecs per habitant, no per usuari, és de 1,9 documents. Aquesta ràtio és més elevada als municipis de menors dimensions, possiblement com a conseqüència de l'ús més intens del servei de préstec a aquestes poblacions.
- No s'observa cap relació entre la renda mitjana dels municipis i el servei i ús de la biblioteca pública. Els municipis amb major renda tenen ràtios de documents per habitant i d'ús similars a la mitjana de Catalunya.
- Les activitats que s'organitzen amb major assiduitat en biblioteques públiques són els tallers, els clubs de lectura i les hores del conte, seguides de les xerrades, les conferències, les presentacions de llibres i les exposicions.

- El públic majoritari a qui es dirigeixen les activitats són els adults i els infants. Hi ha un percentatge molt baix d'activitats per a joves que sembla clarament inferior a la seva presència entre la població.